

QUINQUAGINTA ANNI
MDCCCLXXIII – MCMXXIII

EMLÉKES IRÁS ÉS MEGNYILATKOZÁS
WEISZ ADOLF
NYOMDÁSZAĞÁNAK
FÉLSZÁZADOS ÖRÖMÜNNEPÉRE
A VILÁGOSSÁG-NYOMDA IGAZGATÓSÁGA
ÉS SZEMÉLYZETE RÉSZÉRŐL

BUDAPESTEN, AZ EZERKILENC SZÁZHUSZON-
HARMADIK ESZTENDŐ SZEPTEMBERÉBEN

Az emlékfüzet tipográfiai megoldásai *Tábor János* grafikusművész tervei alapján készültek. A tisztára nyomdai anyagból való diszitéseket - a jubiláns arcmásával együtt - *Dukai Károly* mesterszedő metszette ólomba. A szövegrész *Pajor Rudolf* betűszedő tollával jutott szerkesztéshez, a személyzet megbízásából. Készült 500 példányban, 10 példány pedig számozottan, merített papiroson és a készítőik aláírásával került a maga nyilvánossága elé.

A társadalom izzó kohójában a dolgozó milliók új életsorsa sístereg, bár a golgotás Ma minden kinzó gyötrelme egy-egy forró reményünket buktatja víz alá. Ugy érezzük: örvények keringenek sorsunk hányt-vetett sajkája körül és mi feszülő izmokkal, zakatoló idegekkel állunk a kormányrudnál. Vajjon átmentjük-e bus önmagunkat a föltornyosult veszedelmeken? Fölszántott képzeletünk előtt e tüzes kérdőjel imbolyogva kóvályog és megtört szemünk a Holnapba révülve, keresi-kutatja a megnyugtató bizonyosságot.

A szürke hétköznapiok apróbb-nagyobb, de legtöbbször szomorú, vigasztalan történései barázdákat vonnak elsötétülő homlokunkra és mozaikszerűen rakják össze a dolgozó munkásember egyforma élettragédiáját. Csak néha - nagyon ritkán - köszönt ránk egy ünnep, amikor bensőséges érzéssel merengünk el a proletárellet egy-egy diadalmas stációján. Ilyen ünnepet hozott számunkra Weisz Adolf szaktársunk nyomdászóságának 50 éves jubileuma, amikor tul a napi események tajtékos hullámain, földmagasodik lelkünkben a nemes vágy: zászlót hajtani egy igaz, derék harcos félszázados küzdelme előtt!...

Csodálatos megnyilvánulása az öntudatos munkásság etikájának, hogy ilyen jubileum keretében nemcsak a félszázados harc, küzdelem és szolidaritás előtt hajt lobogót, hanem emléket emel a tisztos Munkának is. Különösen napjainkban látszik ez bizarnak, amikor a gazdasági és társadalmi életben éppen a teremtő, az alkotó munka részesül a legkevesebb megbecsülésben. És mégis: mi ünnepejük a tisztos Munkát, mert tudjuk, hogy történeti távlatokon át ez vitte előbbre az emberiség fejlődését, ez volt mindenkoron a társadalmak alapzata és ezen fog fölépülni a dolgozó emberiség szebb, boldogabb jövője. A Munka fogja megteremteni a társadalomnak azt a fejlődési fokát is, amelyben a dolgozók milliói a terebélyes fának nemcsak virágját, de gyümölcsét is élvezhetik.

A mi szeretett jubiléusunk személyében azonban nemcsak a félszázados, tisztos Munkát ünnepejük, hanem a nyomdásztársadalom harcos katonáinak minden nemes erényét is. Azok közé tartozik, akik sohasem vágytak nagy, diszes pozíciókba, de minden alkalmat szent lelkesedéssel ragadtak meg, hogy használjanak a közösségnek. Az üldözés, a nélkülözés, az egyéni érdek sérelme nála sohasem volt ok a gerinc meghajtására. És ha végigtekintünk e félszázados pályafutásán, szemünk elé tárul a nemesen egyszerű közkatona harcos küzdelmének minden mementós stációja. Az elmélyülő elme pedig a száraz életrajzi adatok soraiból kiolvashatja egy küzdelmes proletárellet lihegését, hangtalan jajkiáltását, édesbus kacagását, diadalmas kitörését és mindazt, amiből egy ilyen félszázados küzdelem összerakódik. Tekintsünk hát végig Weisz Adolf szaktársunk göröngyös életpályáján!...

*

Hódmezővásárhelyen született 1859 október 8-án. Négy elemi és egy gimnázium elvégzése után 1873 szeptember hó 16-án Wodiáner F. hódmezővásárhelyi nyomdájába került, hogy négyévi tanonckodás alatt kifürkéssze Gutenberg művészetének titkait. A csöppet sem rózsás inasévek letöltése után 1877 szeptember 16-án fölszabadult. Ámde az ezzel járó örömet nem sokáig élvezhette, mert - haj! - alig két esztendő múlva meg kellett válnia a szedőszekrénytől, hogy „angyalbőrbe” bujva, szolgálhassa legfölsőbb hadurát. 1879 október 1-én bevonult katonának a 46. gyalogezredhez, ahol eltöltve hosszú három esztendőt, „végig-élvezte” az akkori katonáskodás minden „gyönyörüségét”. De azért ott is megállta helyét, mert délceg káplárként mondott bucsut a kaszárnának 1882 október 1-én. Visszakerülvén a katonaságtól, belépett Lévai Fülöp hódmezővásárhelyi nyomdájába, ahol két esztendeig dolgozott. Közben szerelmes szívet megnöcsült és sok szép reménnyel eltelve, családot alapított. Igézetteljes, szép fordulója ez mindnyájunknak, pedig be’ sokszor visz a legkevényebb megpróbáltatások felé! (Weisz szaktársunk sem mentesült ettől, különösen a háboru alatt, amikor a gyermekéért aggódó családfő gyötrelmeit hordozta szívében és amikor tüzből

égő szemekkel meredt a különböző harcterek felé.) 1888 augusztus 13-án Temesvárra költözött, ahol a Magyar Testvérek könyvnyomdájában 1891 karácsonyáig dolgozott. Itt már tevékenyebb munkásságot fejtett ki a nyomdásztársadalmi életben. Mint az ottani Önképzőkör elnöke, buzgó munkásságával sikerült életrehívnia a temesvári Typographia-dalkart, amely az akkori időkben nagyszerű eszköz volt a munkásszolidaritás kifejlésére és ápolására. A Temesvári Önképzőkör 10 éves jubileumának - mint elnök - ő volt a főrendezője és az ez alkalommal megtartott nyomdász-kongresszusra érkező küldötteket és vendégeket - miután a derék temesváriak akkoriban nem igen beszéltek magyarul - ő fogadta üdvözlőbeszéddel, azonkívül ellátta a szeretetreméltó házigazda eléggé nehéz szerepét. Végül bucsut mondott Temesvárnak. Rövid ideig Szegeden dolgozott a Várnay-féle nyomdában; 1892 március 20-án Budapestre került, ahol az Országgyűlési Értesítő nyomdájában előállított Magyar Ujsághoz lépett be. Itt találta őt az 1895-ös nagy nyomdászmozgalom. Mint a személyzet bizalmiférfia, roppant súlyos helyzetbe került. A művezető ugyanis kijelentette előtte, hogy minden követelést teljesít, csak dolgozzék a személyzet tovább. Ő azonban - mérlegelve az egyetemesség érdekeit - ingathatatlan elhatározással jelentette ki, hogy erről szó sem lehet, mert a mozgalom általános jellegű. És ennek megfelelően, a személyzetet kivitte a nyomdából. A mozgalom után persze neki lehetetlenné vált a visszatérés régi kondíciójába. A munkaadók bosszúja - mint ilyenkor szokásos - vele szemben is megnyilvánult. Kenyértelenséggel kellett lakolnia azért a szörnyű bűnért, hogy becsületes harcosa volt szaktársai, vagyis a közösség érdekeinek. Később azonban, a kedélyek lehiggadása után, ismét visszanyerte kondícióját és ott dolgozott 1897 október 16-ig. Ekkor a Magyar Ujság az Athenaeumhoz került, ahová ő is belépett és 1899 április 8-ig szedte a lapot. Innen kilépve, néhány hónapig munkanélküli-állományban volt, majd 1899 június 28-án kiegészítő gyanánt belépett a Pátria-nyomdába és ott rakta a betűket sorokba egy teljes esztendeig. Azután ismét tovább vándorolt és eljutott 1900 június 25-én a Fővárosi Nyomdába, ahol 1905 április 3-ig dolgozott. Innen kilépve, néhány hétig a Globus-nyomdában előállított Független Magyarországnál kondicionált. 1905 május 16-án lépett be az akkor létesült Világosság-nyomdába, ahol a Népszavát szedi mind a mai napig. Mint hirlapszedőkori jegyző buzgó és eredményes munkásságot fejtett ki társaival egyetemben oly irányban, hogy május 1-én a lapok ne jelenjenek meg. Ez az akció - az összes hirlapszedők nagy örömeire - teljes sikerrel végződött. Ugyanilyen lelkesedéssel harcolt annak idején a hétfői reggeli lapok meg nem jelenése, vagyis a teljes vasárnapi munkaszünet kivívása érdekében is.

*

Ime: néhány sorba belesűrítve, ez volna derék jubilánsunk rögzös pályafutásának félszázados története. Am a valóságos Élet milyen másképen, mennyivel nehezebben pereg le, mint e néhány sornyi élettörténet!... Mi, akik osztályostársai vagyunk Weisz szaktársunknak, sokkal bensőségesebben érezzük át életküzdelmének nagyszerűségét, mint azt e száraz sorok visszatükröztetik.

A mi szemünk babonás ösztönösséggel tapad arra a félszázados pályára, amelyet ünnepelt szaktársunk diadalmasan befutott és keressük-kutatjuk azokat a jelenségeket, történéseket, amelyek számunkra oázist képeznek egy bus proletárellet Szaharájában. És ujjongó lélekkel ráeszmélünk: ez az életpálya sok ilyen oázist tár a szemünk elé.

A tébolyodott emberkavargásban szerényen félreállva, mindig és mindig csak kötelességet teljesíteni; az önzés rideg világában önmegtagadással az egyetemesség érdekeiért küzdeni; a sokszor zsémbeskedő harcos táborban mindig kitárt, meleg szívből ontani a kollégialis szeretet forró sugárkévéit - több ez, mint oázis számunkra olyan életszaharában, ahol amugy is ezer kavics sebzi a meggyötört vándor lábait.

Ezért állunk most meghatódott, testvéri érzéssel Weisz Adolf körül, ezért tárjuk ki előtte szívünk kapuját, hogy a bennünk rejlő szeretet minden melegsége feléje áradjon ma és kárpótolja őt az édes mindnyájunkért elszenvedett szenvedésekért. A Világosság-nyomda technikai és irodai személyzete, amely büszkén vallja magáénak az ezüstös haju harcost, zárt glédában tiszteleg Weisz Adolf előtt és e diadalmas, tiszta múlt előtt ünnepélyesen meghajtja az elismerés lobogóját.

MUNKATÁRSAI AZ MCMXXIII-İK ESZTENDŐBEN:

Anhalt Adolf	Grünhut Jakab	Politzer Kálmán
Aradi József	Gyémánt Jenő	Praller Gyula
Bauer Henrik	Gyöngyössy József	Radnai Vilmos
Bertha Sándor	Hankám Lajos	Raisz Böske
Bihari Lajosné	Hercz Gyula	Raschofszky Ede
Binder Károly	Hermann Antal	Redlinger Adolf
Biskor Mihály	Herzog Salamon	Reiner Géza
Blaskó Nándor	Homó János	Révész Zsigmond
Boldizsár Zsigmond	Hrazdira Gizella	Rier Jánosné
Breja Bertalan	Illyésy István	Rothenstein Mór
Brezniczky József	Janovecz Péter	Roth Mór
Burgheim Károly	Jászai Samu	Schäffer Mór
Buschauer Mihály	Kántor Vilmos	Schärf János
Csókási Pál	Kalinics Sándor	Schmidt Antal
Csóry Hugó	Kaszás Tamás	Schmidtmejer Vilma
Dabcsik János	Keller Simon	Schneider Mariska
Deutsch Dávid	Kiss János	Sonnenschein Miksa
Deutsch Ferencné	Klein Sámuel	Surányi István
Deutschländer Lázár	Kőhalmi Vilmos	Szabó Boriska
Dubszky János	Kovalszky Rezsőné	Szabó Mihály
Dukai Károly	Kovács Pál	Szakasits Antal
Ehrentreu Jakab	Kozel Pál	Szemző István
Fáber József	Krebs Ödön	Szilágyi József
Fábri József	Kukorelli Károly	Torma József
Faragó Dezső	Lusztig Ferenc	Tóth János
Freund Jenő	Máhr József	Ullmann Albert
Fröhlich Samu	Martonosi János	Vágó Györgyné
Fuchs Jakab	Molnár Ilona	Varga János
Fürst Vilmos	Németh József	Wagner Ignác
Fürth Mór	Neuhaus Vilmos	Weinberger Arnold
Gál Benő	Pajor Rudolf	Weiner József
Grosz Jenő	Péter József	Wichs Hugó
Grünbaum Miksa	Pethő János	Willheim Lipót
Grünfeld Sándor		Wolf Istvánné